

Egy évtized az egyenruházat műszaki fejlesztésében

Nátrán György ezredes

Közismert, hogy a néphadsereg öltözeti rendszerének fejlesztése közel tíz éve vált véglegessé. A szolgálat az azóta eltelt időt arra használta fel, hogy a rendszer keretein belül az egyenruházat minőségét, esztétikai és viselési tulajdonságait a változó katonai követelmények és az ipari lehetőségek függvényében tovább fejlessze.

Értékelésük szerint az érvényben levő öltözeti rendszer az elvégzett korrekciókkal, kiegészítésekkel lényegében nem változott. A minőség tekintetében viszont zömében megoldottuk – feltehetően hosszabb időre szólóan – azokat a problémákat, amelyek az állomány körében jogos észrevételeket váltottak ki és a katonai felsővezetést is foglalkoztatták.

Ezen bevezető gondolatok után a fent jelzett időponttól kiindulva az egy évtizede folyó fejlesztés eredményeit, egyes módosítások következményeit és a további tennivalókat a következők szerint lehet összegezni.

Modern kikészítési eljárások alkalmazásával javítottuk a hadi- (gyakorló) öltöny és az ing alapanyagának szín-, méret- és formatartását. Emellett elhagytuk azokat a hőszigetelőket, amelyeket a kelme használat közbeni zsugorodása korábban szükségessé tett. Ezen kívül fejlesztettük a hadiruházat egyéb cikkeit és régeit is. A mainál esztétikusabb, a korszerű technikához jobban igazodó és egységesen minden fegyvernemnél, kimenőre és gyakorlóra egyaránt alkalmazható kabátot, könnyebb kabát- és nadrágbélést, téli alsóneműt, esztétikusabb téli sapkát dolgoztunk ki.

Úgy ítéljük meg, hogy a felsorolt és befejezettnek tekinthető fejlesztések terén a lehetőségeket megfelelően kihasználtuk. Már ezekkel a módosításokkal is számottevően javul – ebben az öltözeti kategóriában – az állomány ellátottsága. Régióta húzódó problémát old meg az egységes 3/4-es hadi- (gyakorló) kabát, amely biztosítja a katonák egyöntetű megjelenését.

Hátra van még a lábbeli kérdés megnyugtató rendezése, a különleges és a női hadi- (gyakorló) ruházat egyes cikkeinek fejlesztése. E témacsoporton belül a 65 M bakancs csapatpróbáit – amely a könnyítés, a vízállóképesség és a tartósság növelésére irányul – tovább kell folytatni. Emellett szükségesnek látszik, hogy a katonákat védő lábbeliként egy melegtartó gumicsizmával is ellássuk. Befejezzük a repülőhajózó ruházat fejlesztését, melynek során a korszerű technikához való igazodás mellett az állomány ezen rétegének kiemelt hely-

zetét is figyelembe vettük. Ily módon számukra – repülőfőnökséggel és az érintett katonai szervezetekkel együttműködve – egy magas minőségű, a mainál esztétikusabb hadiöltözetet alakítottunk ki. Új igényként merült fel az aknász naszád legénysége számára egy úgynevezett fedélzeti ruha kidolgozása. Ezt a munkát – amelyet már megkezdtünk – összekapcsoltuk a repülőszereelő és a mélységi felderítő ruházat korszerűsítésével. Terveink szerint – mivel erre lehetőséget látunk – ezekre az öltözeteket a lehetséges mértékben egységesítjük. Ami a női hadi- (gyakorló) ruházatot illeti, azon a férfi ruhánál eddig megoldott általános minőségjavító változtatásokat elvégeztük. Emellett egyes cikkeket a mainál nőisebb kivitelben készítettük.

Foglalkoznunk kell továbbá a tényleges állomány munkaruházati ellátásának kérdéseivel is, amelynek jelenlegi gyakorlatát. (a gyakorlózubbonyt és a nadrágot feketére festjük) csak szükségszerű megoldásnak lehet tekinteni. Gondolatunkat egyfelől az okozza, hogy a textiltisztítás folyamatába beépített utánfestés crófosztécsink ellenére nem éri el a kívánt szintartóságot, az ily módon feketére színezett ruha megfogja a katona alsóneműjét. Másfelől a zöld színű sapka és kabát – amelyekre az előbbi módszer nem terjed ki – nem illik fekete öltönyhöz, ezeken a ruhadarabokon a legkisebb szennyeződés is meglátszik. E probléma enyhítéseként a tisztek, tisztelvettesek számára néhány év óta külön fekete ruhát is gyártatunk, de a sorállománynál ezt a megoldást gazdaságossági megfontolásból (a gyakorló ruha kihordása érdekében) nem tartottuk járhatónak. Mindezeket figyelembe véve szükségesnek látjuk e témakör teljes felülvizsgálatát és megnyugtató rendezését. Ennek időszerűségét az a körülmény is aláhúzza, hogy a technika beáramlásával, a felgyorsult laktanya-rekonstrukciókkal és építkezésekkel, valamint az új munkarend bevezetésével, sokasodtak a karbantartási feladatok, a fokozott szennyeződéssel járó munkában az állomány mind szélesebb rétege vesz részt.

A kényelmes öltözetek vonatkozásában javítottuk a szövetek gyűrdésfeloldó tulajdonságát. Három, színében azonos, magas szintetikus szálal tartalmazó (külön köpeny és téli-nyári öltöny) alapszövetet mintáztunk ki és ezek tisztagyapjú változatát is elkészítettük. Az ineblyz kelménél az alapanyag összetételét változatlanul hagyva – a vászonkötés helyett egy jobb légáteresztő tulajdonságú, díszesebb kötésmódot alkalmaztunk, egyidejűleg a két ingblúz (tisztí, tábornoki) színét egységesítettük.

Új cikként a tábornokoknak és a tábornoki beosztásban levő ezredeseknek a szolgálati öltözethez az ingblúz anyagából külön inget készítettünk, a hivatásos és továbbszolgáló állomány számára pedig megengedett utcai viseletként egy vízhatlan esőkabátot hoztunk forgalomba. Változás történt néhány hordmódban is, nevezetesen a bokszcsizma mint kötelező viselet – a fent jelzett állománykategóriát kivéve – megengedetre módosult, a szolgálati öltözer ingblúzos változatainál az ingblúz helyett a gyakorlóinget kell viselni, és végül a kimenőre alkalmatlan öltönyöket a sorállomány számára a tisztéhez hasonló szolgálati öltözeté alakítottuk át.

Fejlesztési eredményeink közül külön is célszerű kiemelni a sorállomány új kimenőruházatát, amely fiatalosabb, kényelmesebb és mindennekelőtt elegánsabb a jelenleginél. Ennél az öltözetnél a zubbony helyett egy szépen kidolgozott ingblúzt, a korábbi ingblúz helyett pedig egy világos mogyoró színű, sportos inget készítettünk (ez utóbbit a katonák ingblúz nélkül is viselhetik).

A felsoroltakon kívül az öltönyt ráhúzható plüss váll-lappal, azon MN feliratú fém csatos emblémás övvel és a ruha színéhez igazodó vállzsinórral díszítet-
tük.

A kényelmes öltözetek fejlesztését tehát alapvetően befejezettek lehet tekinteni. A kidolgozott szövetfajták egyaránt megfelelnek a tömegöltöztetés követelményeinek és a magasabb igényeknek is. A szolgálati, a köznapi és az ünnepi öltözet együttesen lehetővé teszi az állomány változatos öltözködését. Ugyanakkor az új kimenőruha hevezerésével a sorkatonák, valamint a ht. és tsz. állomány megjelenésében – az utóbbiakat hátrányosan érintő – színvonalbeli különbség jött létre és ez a különbség különösen a továbbszolgáló tisztsek ruházatánál (akik minden öltözetükön barna díszítőelemeket hordanak) szembetűnő. Az ily módon előállott feszültség feloldását részben már megtaláltuk. *Ennek megfelelően:*

– ezüst, illetve a gyakorlón drapp színű zsinórral keresztezzük a tsz. és próbaszolgálatos tisztsek ruházatán a vállszalagot. Ezen felül ezüst színűre kicseréljük a tsz. tisztsek kényelmes öltözetein a jelenlegi barna díszítőelemeket (fegyvernemi és sapkajelvény, gomb, sapkazsinór);

– az állományviszonyra való tekintet nélkül egységesítjük a tiszthelyettesek rendfokozati jelzéseit, a hivatásos tiszthelyettesekét alapul véve.

Ezeket a módosításokat a nemzetközi tapasztalatok is indokoltá teszik. Realizálásával helyreáll az egyensúly a különböző állománykategóriák öltözködésében. Megszűnik a ht., tsz., próbaszolgálatos, sor- és tartalékos tiszthelyettesek rendfokozati jelzés szerinti indokolatlan megkülönböztetése és ezzel elárulásuk egyszerűbbé válik. Végül ez is egy szerény előrelépés abban az irányban, hogy a fiatalok előtt vonzóbbá váljon a katonai hivatás.

A kényelmes öltözetek közül a női ruházat terén vannak még tennivalóink. A hadi- (gyakorló) ruházatnál a leírtakhoz hasonlóan, itt is egyes ruhadarabok nőiesebbé tételére törekszünk. A modellek kidolgozása folyamatban van. Terveink szerint széles körű köverelmény-kutatás alapján válasszuk ki a változatok közül a legmegfelelőbbet.

A központi díszegység és a zenekarok díszelő öltözetei jelenleg minden tekintetben megfelelőeknek ítéltetők. A zenekarok ruházatát a közelmúltban alakítottuk ki. Úgy véljük, ez a ruha jól illeszkedik az MN öltözeti rendszeréhez és reprezentatív megjelenést nyújt a zenekaroknak.

A tábori pihentetés körülményeinek javítására egy több rendeltetésű hálósákot dolgoztunk ki, amely téli időben a szabad ég alatt is megfelelően védi a csapadéktól és a hidegtől a pihenő katonát, könnyű, vízhatlan huzata pedig – sátorként vagy gallérként használva – az eső ellen kellő védelmet nyújt. Az őrségek részére az őrbunda helyett ugyancsak könnyű, vízhatlan őrruházatot készítettünk. Úgy véljük, hogy ezekkel a cikkekkal a hideg és a csapadék elleni védelem régóta fennálló gondjait lényegesen enyhíteni tudjuk.

A hálókörletek otthonosabbá tétele érdekében a katonákat – a fehér helyett – színes ágyneművel és törülközővel láttuk el. Az állami egészségügyi szervekkel együttműködve fejlesztettük az egészségügyi textíliát. Kórházaink részére modern alapanyagokból, a célnak jobban megfelelő, a mainál esztétikusabb orvosi, ápolói és betegellátási ruházatot és ágyneműt dolgoztunk ki. A fejlesztés munkálatait betejtük, az ellátás folyamatban van.

Az általános személyi felszerelés cikkei összességében megfelelnek a követelményeknek. Szükségesnek látjuk azonban a szíjazatok kiváltását szintetikus hevederrel és egy olyan málházó eszköz kialakítását, amely a személyi málha rendezett elhelyezésére, gyors és egyszerre történő feltöltésére szolgál. Ez utóbbi kísérletei már folyamatban vannak.

Befejezésül megállapítható, hogy a már végrchajtott és a tervezett módosításokkal az öltözeti cikkek kivitele és jellege állandósul. Ennek eredményeként az MN egyenruházati helyzete megszilárdul, kedvező alapot ad az öltözködési kultúra és fegyelem további javításához.